

Nr 17.

Av herr Hjalmarson m. fl., om avskaffande av kvarlåtenskaps-
skatten.

Kvarlåtenskapsbeskattning infördes i vårt land genom beslut av 1947 års riksdag i huvudsak i enlighet med ett av 1945 års statsskatteberedning framlagt förslag. Nämnda förslag hade under remissbehandlingen i princip tillstyrkts endast av Landsorganisationen och två länsstyrelser, i båda dessa senare fall dock med reservation av föredragande landskamreren. Övriga länsstyrelser och samtliga hovrätter ävensom andra i ärendet hörda myndigheter och organisationer hade däremot avstyrkt förslaget. Lagstiftningen har också sedermera blivit föremål för stark kritik, icke minst av framstående representanter för rättsvetenskapen.

Som skäl för kvarlåtenskapsskatten anfördes 1947 att den årliga förmögenhetsskatten skulle vara för låg. Redan i bilaga 1 till bevillningsutskottets utlåtande nr 50 vid 1947 års riksdag påvisades emellertid, att förmögenhetsskatten tillsammans med inkomstskatterna i många fall skulle komma att överstiga förmögenhetens avkastning. Riksdagen har också 1952 företagit en ändring av förmögenhetsbeskattningen, som går ut på dels en höjning av den skattefria gränsen, dels en justering av skatteskalen i sänkande riktning. Trots detta kan marginalskatten för förmögenhetsavkastning i åtskilliga fall icke obetydligt överstiga 100 procent. Att under sådana förhållanden vidhålla att förmögenhetsbeskattningen icke skulle vara hög nog är icke möjligt.

Vid utformningen av kvarlåtenskapsskatten utgick man från att denna skulle utgöra en uppskjuten förmögenhetsskatt. Konsekvensen härav borde ha varit att kvarlåtenskapsskatt uttoges av samma personer som hade att gälda förmögenhetsskatt och att den träffade den egendom som den avlidne haft att erlagga förmögenhetsskatt för under livstiden. Så är emellertid icke fallet.

Även i andra hänseenden ter sig kvarlåtenskapsskattens konstruktion egendomlig. Särskilt stötande för rättskänslan är att den vid gåva utgående kvarlåtenskapsskatten — vilken sålunda även utgör en form av gåvoskatt — drabbar hårdare om gåvan avser make och barn än om densamma avser oskylda. Ur jämlikhetssynpunkt särskilt anmärkningsvärt är att skatten, med ett undantag, utmättes utan hänsyn till den tid arvlåtaren ägt förmögenheten. Skillnaden i beskattningens tyngd kan härigenom bli mycket betydande i fråga om exakt lika stora kvarlåtenskaper.

Enligt beräkningar som redovisats i bland annat motionen I:63 vid 1948 års riksdag motsvarar kvarlåtenskapsskatten inklusive den årliga förmögenhetsskatten i det maximala fallet — d. v. s. vid ett femårigt innehav — respektive 1,6, 3,0 och 5,4 procent per år av förmögenheter å respektive 100 000, 200 000 och 500 000 kronor. Redan dessa siffror ge otvivelaktigt vid handen att det här icke är fråga om beskattning i vanlig ordning utan om konfiskation.

Såsom framgår av en av år 1947 års bevillningsutskott företagen utredning drabbar kvarlåtenskapsskatten mycket hårt landets jordbrukare. På längre sikt kommer skatten också otvivelaktigt att leda till att de medelstora och större enskilda rörelseidkarna och familjeföretagen inom industri och handel icke kunna tänkas fortsätta sin verksamhet som hittills.

Ur fiskalisk synpunkt har kvarlåtenskapsskatten föga betydelse. Det beräknades vid dess tillkomst att den skulle ge statskassan en inkomst på 40 milj. kronor per år. Dessa beräkningar ha icke visat sig hålla. Trots den sedan 1947 inträffade inflatoriska utvecklingen räknar man nämligen i årets statsverksproposition med att skatten skall ge föga mer än 20 milj. kronor. Hänsyn har därvid icke tagits till att förekomsten av kvarlåtenskapsskatt icke obetydligt minskar inkomsten av arvslotts- och gåvobeskattningen.

Ställer man mot den starkt begränsade statsfinansiella betydelse kvarlåtenskapsskatten har de skadeverkningar ur samhällsekonomisk synpunkt som den redan haft och, om den bibehålles, alltjämt kommer att få, framstår det såsom rimligt ur den enskildes synpunkt och klokt ur det allmännas synpunkt att denna skatt omedelbart avskaffas.

Under åberopande av vad vi här anfört hemställa vi,
att riksdagen måtte antaga följande

*Förslag
till*

förordning om upphävande av förordningen den 26 juli 1947 (nr 581) om kvarlåtenskapsskatt.

Härigenom förordnas, att förordningen den 26 juli 1947 om kvarlåtenskapsskatt (nr 581) skall upphöra att gälla med utgången av juni månad 1953.

Stockholm den 15 januari 1953.

Jarl Hjalmarson.

Martin Skoglund.

Folke Kyling.

Erik Hagberg.

E. Birke.

Elis Håstad.

Ernst V. Staxäng.

T. G. v. Seth.